

УДК П352; П353

JEL: H 10

DOI: 10.35774/rarrpsu2023.28.080

Андрій СМОЛЯРОВ,

аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу,
Західноукраїнський національний університет,
E-mail: fmk.ekspert@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У статті розкрито аспекти децентралізації публічної влади в Україні з позицій теорії і практики.

Метою статті є доведення з позицій теорії і практики місця й ролі децентралізації публічної влади в нашій державі, переваг і бар'єрів цього процесу, а також комплексу взаємопов'язаних заходів для підвищення результативності процесу децентралізації.

Методи дослідження: для обґрунтування значущості реалізації процесу децентралізації влади в нашій державі застосовані системний і аналітичний підходи, статистичні методи, а також метод аналізу і синтезу.

Результати: здійснено змістову і сутнісну характеристики публічної влади в Україні і наведено її ознаки. Констатовано, що головним суб'єктом реалізації публічної влади є держава. Акцентовано на важливій ролі органів місцевого самоврядування і громадськості як суб'єктів здійснення публічної влади. Обґрунтовано необхідність розвитку місцевого самоврядування і децентралізації влади в нашій державі. Розкрито змістове навантаження понять «процес децентралізації» і «форми децентралізації» з метою повнішого та глибшого розкриття змісту дефініції «децентралізація». Вказано на важливу роль довіри до публічної влади і продемонстровано існуючий рівень довіри до владних інституцій у сучасних умовах. Представлено системну множину проблем, які з'явилися в ході реформи децентралізації в Україні у 2015–2020 рр. До них віднесено: неефективну комунікацію між владою та громадянами, наслідком чого став інформаційний вакуум; необхідність вирішення питання забезпечення спроможності утворених громад; неузгодженість повноважень між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, а також функцій та повноважень між місцевими радами та районними державними адміністраціями й районними радами; низьку якість кадрового складу органів місцевого самоврядування; неефективність використання фінансових ресурсів та інші. Констатовано, що вони вказують на низьку спроможність територіальних громад, яка існує й сьогодні, і відображається у: нездатності окремих територіальних громад надавати якісні й доступні публічні послуги (у сферах охорони здоров'я, екології, житлово-комунального господарства, освіти тощо); захищати права й інтереси мешканців; ресурсно (інфраструктурно, кадрово, фінансово тощо) супроводжувати власний розвиток. Визначено додаткові причини, які вказують на низьку спроможність територіальних громад. Такими причинами є: недостатня активність жителів територіальних громад і громадських організацій; недосконалість інституту власності; певна інформаційна закритість діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування; неналежна цифровізація органів публічної влади; відсутність повних і достовірних даних про потенціал громад; повномасштабна військова агресія росії проти України; ігнорування викликів, пов'язаних зі сталим та інклюзивним розвитком тощо. Окреслено умови, які повинні бути створені, щоб посилити спроможність територіальних громад.

Ключові слова: децентралізація, публічна влада, територіальні громади, органи місцевого самоврядування, сталий та інклюзивний розвиток, екологічна й інклюзивна модернізація територіальних громад.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 1; бібл.: 13.

Andrii SMOLYAROV

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF DECENTRALIZATION OF PUBLIC POWER IN UKRAINE

ABSTRACT

Introduction. *The article deals with the aspects of decentralization of public power in Ukraine from the standpoint of theory and practice.*

Goal of the article is to prove from the standpoint of theory and practice the place and role of decentralization of public power in our country, the advantages and barriers of this process, as well as a set of interrelated measures to improve the effectiveness of the decentralization process.

Research methods: to substantiate the importance of implementing the process of decentralization of power in our country, systemic and analytical approaches, statistical methods, as well as the method of analysis and synthesis were used.

Results: the author analyzes the content and essential characteristics of public power in Ukraine and provides its features. It is stated that the main subject of public authority is the State. The author emphasizes the important role of local self-government bodies and the public as subjects of public authority. The necessity of development of local self-government and decentralization of power in our country is substantiated. The author reveals the meaning of the concepts of "decentralization process" and "forms of decentralization" with the aim of a fuller and deeper disclosure of the content of the definition of "decentralization". The author emphasizes the important role of trust in public authorities and demonstrates the existing level of trust in government institutions in modern conditions. The author presents a systemic set of problems that emerged during the decentralization reform in Ukraine in 2015-2020. These include: ineffective communication between the authorities and citizens, which resulted in an information vacuum; the need to address the issue of ensuring the capacity of the formed communities; inconsistency of powers between executive authorities and local self-government bodies, as well as functions and powers between local councils and district state administrations and district councils; low quality of personnel of local authorities; and low quality of local government bodies. It is stated that they point to the low capacity of territorial communities, which exists today and is reflected in the inability of individual territorial communities to provide quality and accessible public services (in the areas of health care, environment, housing and communal services, education, etc.); to protect the rights and interests of residents; to support their own development with resources (infrastructure, personnel, financial, etc.). Additional reasons for the low capacity of territorial communities have been identified. These reasons are: insufficient activity of residents of territorial communities and public organizations; imperfection of the property institution; certain information closure of the activities of state and local governments; inadequate digitalization of public authorities; lack of complete and reliable data on the potential of communities; full-scale military aggression of Russia against Ukraine; ignoring the challenges associated with sustainable and inclusive development, etc. The conditions that should be created to strengthen the capacity of territorial communities are outlined.

Keywords: decentralization, public authorities, territorial communities, local governments, sustainable and inclusive development, ecological and inclusive modernization of territorial communities

Formulas: 0; fig.: 0; table: 1; bibl.: 13.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Відповідно до Конституції України народ може реалізовувати свою владу як безпосередньо, так і через державні органи й органи місцевого самоврядування. Однак

темпи розвитку й активність інституту місцевого самоврядування (на відміну від інституту держави) були недостатніми через централізацію управління, тотальне адміністрування, недосконалість законодавства, неефективний розподіл повноважень між рівнями управління, неврахування потреб і думки населення, низькі темпи децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах розвитку демократичного й інформаційного суспільства, руху нашої держави шляхом сталого розвитку, тенденцій європеїзації і професіоналізації управління не втрачає актуальності питання децентралізації публічної влади в Україні. Питання публічного управління й адміністрування, публічної влади і її децентралізації розкриваються у наукових працях В. Авер'янова, Л. Білої-Тіунової, Т. Білоус-Осінь, В. Гордієнко, Я. Жаліло, М. Оніщенко, В. Романової, О. Тодошак, О. Шевченко та інших теоретиків і практиків. Водночас, в умовах сучасних викликів і трансформацій окремі питання децентралізації публічної влади в Україні вимагають зосередження уваги на них і на значущості їх вирішення.

Визначення не розв'язаних раніше частин загальної проблеми. Децентралізація влади пов'язана з тенденціями європеїзації, професіоналізації кадрів, цифровізації, екологічної й інклюзивної модернізації. Це ставить питання додаткового обґрунтування й аргументації значущості децентралізації публічної влади в Україні з позицій теорії і практики.

Метою статті є дослідження з позицій теорії та практики процесу децентралізації публічної влади в Україні, його позитивних ефектів, вузьких місць і векторів модернізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Затвердивши Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», наша держава констатувала необхідність проведення реформи публічної влади на основі її децентралізації.

«Публічна влада виражає юридичний режим реалізації суверенітету народу шляхом вирішення справ суспільного (публічного) значення, який заснований на єдності повноважень та відповідальності її суб'єктів» [1].

Публічна влада реалізується у таких формах, як-от: «наддержавні інститути; держава; автономія, Автономна Республіка Крим – специфічна форма публічної влади в Україні; місцеве самоврядування» [1].

Під категорією «публічна влада» Т. Стукан розуміє «управлінську діяльність на загальнодержавному та регіональному рівнях, яка здійснюється та розповсюджується на певній території, направлена на задоволення потреб, вирішення проблемних питань суспільства, реалізація якої забезпечується через апарат управління, котрий є скоординованою системою, що побудована з урахуванням принципів взаємодоповнення і єдиноначальства» [2].

З огляду на існування вищевказаних форм публічної влади, вважаємо, що з трактування дефініції «публічна влада» у варіанті Т. Стукан «випали» органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації публічної влади, а також громадянське суспільство, яке є суб'єктом здійснення публічного управління. Адже «якщо тлумачити сутність публічної влади із законодавчого погляду, то це – здатність державних і недержавних суб'єктів впливати на рішення, дії або бездіяльність фізичних і юридичних осіб та/або вирішувати юридичну долю неживих об'єктів, маючи на меті досягнення суспільно значущих цілей» [3, с. 19–20].

Розбудовуючи і розвиваючи громадянське суспільство, важливо враховувати те, що публічна влада, довіра до неї і ставлення громадян є відображенням того, як це суспільство розвивається. Так, дослідження Центру Разумкова [4], проведені у 2023 році, свідчать, що «більшість респондентів висловлюють недовіру політичним партіям (не довіряють 74%), державному апарату (чиновникам) (72%), судам (судовій системі загалом) (70%), Верховній Раді України (64%), Прокуратурі (61%), Уряду України (60%), комерційним банкам (59%), Національному антикорупційному бюро України (53%), Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (52%), Національному агентству з питань запобігання корупції (52%)».

«Публічна влада — це права, здатність і можливість державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських організацій впливати на суспільне життя, силою примусу або авторитету» [5].

Знову ж таки звертаючись до джерела [4], спостерігаємо, що сьогодні авторитет серед державних та суспільних інститутів і «довіра найчастіше висловлюється до Збройних сил України (ім довіряють 93% опитаних), добровольчих загонів (85%), волонтерських організацій (84%), Державної служби з надзвичайних ситуацій (83%), Національної гвардії України (81%), Державної прикордонної служби (76,5%), Президента України (72%), Міністерства оборони України (71%), Служби безпеки України (66%), громадських організацій (60,5%), Церкви (59%), Національної поліції України (57%), Голови міста (селища, села), в якому живе респондент (54%)» [4].

Ознаками публічної влади є такі: виконання функцій і завдань держави; інституційний супровід (характер); «легітимність; відособленість апарату влади від населення; об'єднання підвладних за територіальною ознакою; загальність, тобто охоплення владою всіх осіб на відповідній території; безперервність функціонування; універсальність, тобто спрямованість на вирішення усіх справ суспільного значення; обов'язковість владних рішень для всіх суб'єктів на відповідній території; функціонування у правових формах; право встановлювати і стягувати загальнообов'язкові податки і збори з населення; самостійне формування бюджету» [6].

Також наголошуємо на тому, що публічна влада повинна задовольняти не лише потреби суспільства, а й публічні інтереси, оскільки «інтереси народу повинні знаходити реальне втілення в діяльності всіх суб'єктів публічної влади» [7].

«У процесі задоволення публічних потреб має місце поєднання публічного інтересу з приватними інтересами. Реалізація публічного інтересу є умовою реалізації приватних інтересів, а з іншого боку – публічний інтерес зумовлений певними інтересами конкретних осіб. Публічні потреби (в освіті, охороні здоров'я, соціальному захисті тощо) є важливими та цінними як для держави та суспільства загалом, так і для окремої людини» [8].

«Термін «публічна влада» пов'язується із діяльністю уряду та органів управління на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також стосується дій фізичних та юридичних осіб при виконанні ними публічних функцій. Публічне управління щодо публічної влади має обслуговуючий характер. Якщо сутність влади виявляється через відносини панування та підкорення, то управління є інструментом забезпечення виконання волі певного владного суб'єкта» [5].

Елементом публічного управління є публічне адміністрування, суб'єктами здійснення якого є «публічні адміністрації (органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також суб'єкти делегованих повноважень), яким у встановленому законом порядку надано право здійснювати юридично значущі дії, спрямовані на забезпечення прав та інтересів фізичних і юридичних осіб» [9].

Головним суб'єктом реалізації публічної влади є держава.

Неефективність діючої системи державного управління в Україні, недостатня відкритість діяльності суб'єктів здійснення такого управління, неналежна якість послуг, які надають органи державної влади, низький рівень розвитку громадянського суспільства та інші причини обумовлюють необхідність децентралізації влади в нашій державі.

Крім того, теоретики і практики (О. Яценко та інші) переконані, що тотальне зосередження владних повноважень у держави (йдеться про жорстку централізацію влади) зумовлює пасивність населення. Через це для прогресу суспільства, реалізації у державі відповідних реформ необхідним є залучення всього населення держави. Цього можна досягти через розвиток місцевого самоврядування.

Це підтверджує теза про те, що «одним із пріоритетних напрямів розвитку України як держави є просування місцевої та регіональної демократії через застосування механізмів децентралізації, верховенства права, а це можливо за рахунок вибору нових цінностей, зокрема у сфері організації структури публічної влади» [2].

Змістове навантаження понять, які стосуються децентралізації і глибше розкривають її зміст, наведені в табл. 1.

Таблиця 1

**Змістове навантаження понять, які характеризують дефініцію «децентралізація»
і глибше розкривають її зміст**

№ з/п	Поняття (дефініція)	Зміст поняття
1	2	3
1	Децентралізація	«- процес розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць або нижчих органів та організацій при одночасному звуженні прав і повноважень відповідного центру з метою оптимізації та підвищення ефективності управління суспільно важливими справами, найповнішої реалізації регіональних і місцевих інтересів; - є характерним явищем для сфери державного управління, яке обумовлене об'єктивними й суб'єктивними факторами, і перш за все через розподіл функцій між центральними інстанціями і місцевим самоврядуванням; - є однією з форм розвитку демократії, що дає змогу за збереження єдності держави та її інститутів розширити місцеве самоврядування, активізувати населення для забезпечення власних потреб та інтересів, звузати сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, зменшити витрати держави й платників податків на утримання держапарату» [10].
2	Процес децентралізації	«складається з таких компонентів, як деконцентрація та деволюція. Деволюція – це надання прав органам самоврядування ухвалювати рішення і здійснювати самостійну фінансову та управлінську діяльність, якщо не передбачено реалізації єдиної державної політики. Тобто органи місцевого самоврядування за законодавством набувають незалежного статусу. Деконцентрація – це адміністративна децентралізація, що передбачає створення на місцях спеціальних урядових органів та наділення їх повноваженнями із здійснення виконавчої влади. Її інколи виділяють як форму децентралізації або вид централізації, адже територіальні органи державної влади залишаються підпорядкованими центральним» [10].
3	Форми децентралізації	«У теорії та практиці державного будівництва розрізняють, як правило, дві форми децентралізації. Перша становить демократичну децентралізацію, коли йдеться про делегування частини повноважень органів державної виконавчої влади на рівень відповідних територіальних громад та їх органів. Ця форма існує у Великій Британії, Канаді, Австралії тощо, її прийнято називати англосаксонським типом місцевого самоврядування. Суть другого типу місцевого самоврядування полягає в адміністративній децентралізації, тобто створення на місцях спеціальних урядових органів (місцевих державних адміністрацій, префектур тощо), які становлять т. зв. виконавчу вертикаль. Цей тип існує в поєднанні з класичним у Франції, Італії та інших державах. Таке поєднання форм місцевого самоврядування отримало назву французького або континентального типу» [10].

Примітка. Сформовано на основі джерела [10]

«Реформу децентралізації в Україні було розпочато значною мірою з огляду на незадовільну спроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування з-поміж близько 11 тис. місцевих рад, які існували до 2014 р., здійснювати власні та делеговані повноваження на належному рівні» [11].

Визначаючи множину проблем, поява яких пов'язана з реформою децентралізації в нашій державі у 2015–2020 рр., автор наукової праці [12] систематизує їх таким чином: «неефективна комунікація між владою та громадянами, яка викликала інформаційний вакуум на місцях; неузгодженість повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом» [12].

Також до переліку цих проблем належать:

- низька спроможність утворених громад;
- неналежна якість кадрового складу органів місцевого самоврядування;
- неефективність використання фінансових ресурсів та інші.

Автори наукової праці [13] переконані, що «реформа децентралізації публічної влади в Україні має позитивне спрямування, проте існує низка проблем, які заважають її впровадженню, а саме:

- відсутність чіткого алгоритму процесу децентралізації публічної влади;
- правова неузгодженість адміністративно-територіального устрою;
- законодавчо не визнано територіальну громаду юридичною особою, а отже, не врегульоване її право власності на майно;
- незавершеним залишається земельне питання;
- неузгодженість секторальної децентралізації з реальними інтересами територіальних громад;
- недостатній рівень підготовки управлінських кадрів органів місцевого самоврядування, що не дозволяє залучати на належному рівні грантові ресурси;
- відсутність солідарної відповідальності влади та населення за розвиток території;
- низький рівень взаємодовіри між громадськими організаціями та органами влади;
- неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку з реальними інтересами населення територіальних громад тощо».

Усі ці проблеми вказують на низьку спроможність територіальних громад, яка існує й сьогодні, і відображається у:

- нездатності окремих територіальних громад надавати якісні й доступні публічні послуги (у сферах охорони здоров'я, екології, житлово-комунального господарства, освіти тощо);
- захищати права й інтереси мешканців;
- ресурсно (інфраструктурно, кадрово, фінансово тощо) супроводжувати власний розвиток.

Низька спроможність територіальних громад посилюється недостатньою активністю їх жителів і громадських організацій, недосконалістю інституту власності, певною інформаційною закритістю діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування, неналежною цифровізацією органів публічної влади, відсутністю повних і достовірних даних про потенціал громад, повномасштабною військовою агресією росії проти України, ігноруванням викликів, пов'язаних зі сталим та інклюзивним розвитком тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Наукові дослідження вітчизняного і зарубіжного досвіду децентралізації влади, об'єднання територіальних громад у спроможніші показують, що це здійснюється для того, щоб: покращити якість надання публічних послуг; підвищити ефективність управлінської діяльності; сприяти демократії участі. Тому значення питання забезпечення спроможності територіальних громад є вкрай актуальним. Паралельно мають бути проведені реформи у секторальних політиках, створені відкриті й дієві інститути виконавчої влади та місцевого самоврядування, які здатні і вмотивовані:

- до повноцінного діалогу, взаємодії і співпраці з громадянами та іншими суб'єктами забезпечення місцевого розвитку;
- відповідати на очікування і потреби громадян, захищати їхні права (політичні, майнові, соціальні, екологічні);
- сприяти розвитку інституцій ринкової інфраструктури в територіальних громадах;

- забезпечувати сталий розвиток територіальних громад з урахуванням європейського досвіду, їх екологічну й інклюзивну модернізацію. Так, сьогодні провідна роль у процесах екологічної та інклюзивної модернізації відведена державі, яка через державну політику (з урахуванням положень концепції сталого розвитку, концепції інклюзивного розвитку тощо), в тому числі, політику, здійснювану щодо регіонів і територіальних громад, визначає умови реалізації цих процесів. Водночас децентралізація влади й управління спрямована на розширення владних повноважень органів місцевого самоврядування, активізацію жителів територіальних громад з метою задоволення їхніх потреб та інтересів. Це вимагає уваги до впровадження європейських підходів до екологічної та інклюзивної модернізації територіальних громад.

Література

1. Савчин М. В. Організація та форми публічної влади. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi9z-6O8e6DAxVLS_EDHXB-CQQQFnoECDIQAQ&url=https%3A%2F%2Fdspace.uzhnu.edu.ua%2Fjspui%2Fbitstream%2Flib%2F529%2F9%2F9_public%2520power.ppt&usg=AOvVaw2S4qw-wWhv6vBITOnRk8_E&opi=89978449
2. Стукан Т. М. Публічна влада: характеристика, ознаки та форми прояву. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/4/7.pdf>
3. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 304 с.
4. Оцінка громадянами ситуації в країні. Довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів. Ставлення до проведення загальнонаціональних виборів в Україні до завершення війни (вересень 2023 р.). URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-institutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-provedennia-zagalnonatsionalnykh-vyboriv-v-ukraini-do-zavershennia-viiny-veresen-2023r>
5. Міщук Є. В., Лісевич О. В. Окремі аспекти дослідження визначення сутності понять “публічна влада” та “публічне управління”. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/26.pdf
6. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. К., Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. С. 45-47.
7. Мельник В. В. Розділ 9. Влада як основний засіб публічного адміністрування та механізм їх взаємодії. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupadmin_142.pdf
8. Дмитренко Е. Особливості співвідношення публічного і приватного інтересу у фінансовому праві. URL: <http://www.chasopysnapu.gr.gov.ua/ua/pdf/10-2016/01/dmitrenko.pdf>
9. Жукова Є. О. Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/07/28.pdf>
10. Біла-Тіунова Л., Білоус-Осінь Т., Тодощак О. Децентралізація публічної влади : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Л. Біла-Тіунова, Т. Білоус-Осінь, О. Тодощак ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 66 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.23854>
11. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
12. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/gorbatiuk_reforma.pdf
13. Гордієнко В. П., Оніщенко М. Л., Мальонкіна І. С. Зарубіжний досвід децентралізації публічної влади та можливості його трансформації в Україні. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76912/1/Hordiienko_Onishchenko_Malonkina_Zarubizhnyi.pdf;jsessionid=7426BEFB95571D88DC603E937578BCB2

References

1. Savchyn, M. V. Organizatsia ta formy publichnoi vlady [Organization and forms of public authority]. Retrieved from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi9z-6O8e6DAxVLS_EDHXB-CQQQFnoECDIQAQ&url=https%3A%2F%2Fspace.uzhnu.edu.ua%2Fjspui%2Fbitstream%2Flib%2F529%2F9%2F9_public%2520power.ppt&usg=AOvVaw2S4qw-wWhv6vBITOnRk8_E&opi=89978449 [in Ukrainian].
2. Stukan, T. M. Publichna vlada: charakterystyka, oznaky ta formy proiavu [Public power: characteristics, signs and forms of manifestation]. Retrieved from <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/4/7.pdf> [in Ukrainian].
3. Melnyk, R.S. (2019) Zagalne administratyvne parvo v pytannyach i vidpovydyach [General administrative law in questions and answers]: A study guide. Kyiv : Jurinkom Inter., 304 p. [in Ukrainian].
4. Otsinka gromadyanamy sytuatsii v Ukraini. Dovira do sotsialnykh instytutiv, politykiv, posadovtsiv ta gromadskykh diyachiv. Stavlennya do provedennya zagalnonatsionalnykh vyboriv v Ukraini do zavershennya viyny (veresen 2023 r.) [Citizens' assessment of the situation in the country. Trust in social institutions, politicians, officials and public figures. Attitudes towards holding national elections in Ukraine before the end of the war (September 2023)]. Retrieved from <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-ukraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-provedennia-zagalnonatsionalnykh-vyboriv-v-ukraini-do-zavershennia-viyny-veresen-2023r> [in Ukrainian].
5. Mischuk, E. V., Lisevych, O. V. Okremi aspekty doslidzhennya vyznachennya sutnosti ponyat "publichna vlada" ta "publichne upravlinnya" [Some aspects of the study of defining the essence of the concepts of "public authority" and "public administration"]. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/26.pdf [in Ukrainian].
6. Vykonavcha vlada i administratyvne parvo (2002) [Executive power and administrative law] / Under the general editorship V. B. Averyanova. K., "In Yure" Publishing House, 45-46. [in Ukrainian].
7. Melnyk, V. V. Rozdil 9. Vlada yak osnovnii zasibpublichnogo administruvannya ta mechanism ich vzayemodii [Chapter 9. Power as the main means of public administration and the mechanism of their interaction]. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupradmin_142.pdf [in Ukrainian].
8. Dmytrenko, E. Osoblyvosti spivvidnoshennya publichnogo i pryvatnogo interesu u finansovomu pravi [Peculiarities of the relationship between public and private interest in financial law]. Retrieved from <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/10-2016/01/dmitrenko.pdf> [in Ukrainian].
9. Zhukova, E.O. Publichne administruvannya ta derzhavne upravlinnya: osoblyvosti spivvidnoshennya [Public Administration and Public Management: Peculiarities of Correlation]. Retrieved from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/07/28.pdf> [in Ukrainian].
10. Bila-Tiunova, L., Bilous-Osin, T., Todoschak, O. Detsentralizatsia publichnoi vlady [Decentralization of public power]: Study guide [Electronic edition] / L. Bila-Tiunova, T. Bilous-Osin, O. Todoschak ; National University "Odesa Law Academy". Odesa : Phoenix, 2023. 66 p. Retrieved from <https://doi.org/10.32837/11300.23854> [in Ukrainian].
11. Detsentralizatsia i formuvannya polityky regionalnogo rozvytku v Ukraini [Decentralization and the formation of regional development policy in Ukraine]: scientific report / [Shevchenko O.V., Romanova V.V., Zhalilo Y.A. and others]; under the scientific editorship of Doctor of Economics Y.A. Zhalila. Kiiiv: NISD, 2020. 153 p. [in Ukrainian].
12. Gorbatiuk M. Reforma detsentralizatsii v Ukraini : problem zdiysnennya v umovach suspilnoi kryzy [Decentralization Reform in Ukraine: Problems of Implementation in the Context of Social Crisis]. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/gorbatiuk_reforma.pdf [in Ukrainian].

13. Gordienko V.P., Onischenko M.L., Malyonkina I.S. Zarubizhnii dosvid detsentralizatsii publichnoi vlady ta mozhlyvosti yogo transformatsii v Ukraini [Foreign experience of decentralization of public power and possibilities of its transformation in Ukraine]. Retrieved from https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76912/1/Hordiienko_Onishchenko_Malonkina_Zarubizhnyi.pdf;jsessionid=7426BEFB95571D88DC603E937578BCB2 [in Ukrainian].

Статтю отримано 11 жовтня 2023 року